

1-4. SINIFLAR MÜZİK DERSİ ÖĞRETMEN KILAVUZ KİTABINDAKİ KONULARIN RİTİMSEL ETKİNLİKLER BOYUTUNDA İNCELENMESİ

Doç. Dr. Sabahat Burak
Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi
sabahatozmentes@gmail.com

Merve Çelik
merveecelik.07@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, 2016/2017 eğitim öğretim yılında uygulanan 1-4. sınıf müzik dersi öğretmen kılavuz kitabındaki konuların ritimsel etkinlikler boyutunda incelenmesidir. Bu bağlamda 1. sınıftan 4. sınıfa kadar müzik ders kitaplarında verilen tüm etkinlikler sınıf düzeyinde incelenmiş ve etkinliklerde ritim boyutuna ne oranda yer verildiği ortaya çıkarılmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre 1-4. sınıf müzik ders kitaplarındaki etkinlikler ve ritim etkinlikleri sınıf düzeyine göre farklılık göstermektedir. Araştırma sonuçlarından ayrıca etkinliklerde yeterli sayıda ritim çalışmasına yer verilmediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Müzik, öğretim programı, ritim uygulamaları.

INVESTIGATION OF THE RHYTHMIC DIMENSION OF 1-4th GRADE MUSIC LESSON TEACHER GUIDE BOOK

Abstract

The aim of this study is to investigate the rhythmic dimension of 1-4 grade music lesson teacher guide book which is implemented in 2016-2017 academic year. In this context all the musical activities in the music lesson book from first grade to fourth grade has been investigated and the ratio of rhythmic activities has been found out. In the study, document analyze method which is one of the qualitative analyze methods has been used. The findings revealed some differences in rhythmic activities among the class levels. Besides findings have shown that not enough activities take a part in the musical activities in primary music education.

Keywords: Music education program, rhythm applications.

GİRİŞ

Müzik, her toplumda insan yaşamının vazgeçilmez unsurlarından biridir. Bir bilim ve sanat dalı olarak müzik, her insanı ve toplumu geçmişten günümüze besteleme, icra etme ve dinleme boyutlarıyla; bireysel, toplumsal, ekonomik, kültürel ve eğitimsel işlevleriyle yakından ilgilendirmiştir (Küçüköncü, 2000). Müziğin en temel ögesi sayılabilecek ritim, bütün kültürlerde müziksel kavrama ve anlayışın merkezi sayılmaktadır. Bu bağlamda müziği doğru icra edebilmek için gerekli olan ritimsel etkinlikler, müzik eğitiminin tüm boyutlarında gerekli olan sağlam temelli bir ritim eğitimi zorunlu kılmıştır. Bu doğrultuda ritimsel kazanımları içeren uygulama ve etkinlikler geçmiş ve günümüzde müzik eğitim programlarında kendine yer bulmuştur.

Eğitim; bireyleri ve toplumları hazırlama, değiştirme, yönlendirme, şekil verme, yenileştirme ve geliştirmede en etkili süreçlerin başında gelmektedir. Eğitim bireyleri tüm yönlerden ilgi ve yetenekleri doğrultusunda en uygun şekilde en üst düzeyde yetiştirmeyi amaçlamaktadır. İyi bir eğitimde beden, sağlık, bilim eğitimi, teknik eğitim ve sanat eğitimi boyutları birbirlerini tamamlar, bütünler ve zenginleştirir. Sanat eğitimi boyutunun başlıcalarından biri de müzik eğitim-öğretimidir (Uçan, 1989). Müzik eğitimi bireye müziksel davranış kazandırma süreci veya müziksel davranış değiştirme süreci

olarak açıklanabilmektedir. Bu sürece giren bireylerin müziksel davranışlarında önceden belirlenen hedefler doğrultusunda yaşamlarında kalıcı değişiklikler olması beklenmektedir. Bu beklentilerin gerçekleşmesiyle müziksel öğrenme ve öğretme az da olsa gerçekleşmiş olur(Uçan, 1989). Müziğin en temel öğelerinden biri olan ritim her insanın doğumuyla gelişir (Sözer, 1986). Dinçer(1992: 11) ritmi, zamanda bir sesin uzunluk ve kısalığı olarak ifade etmiş, ritmi öğretmek ve geliştirmek için yapılan eğitimi de ritim eğitimi olarak tanımlamıştır. Ritim eğitiminin büyük ve küçük kas gelişimini sağlama, duygusal gelişimi destekleme, ritim ve tempoyu algılamaya yararı vardır. Bununla birlikte ritim kulak eğitiminin de en önemli ögesi kabul edilmektedir(Akkaş, 1993). Montessori'ye göre de her şey ritimle başlamaktadır. (Ürfioğlu, 1986 ; Mertoğlu, 2003).

Müzik eğitiminin en önemli öğelerinden biri olan ritim eğitimi, çocuğa elleriyle, ayaklarıyla, tüm bedeniyle, oturarak veya ayakta, ezgili ve ezgisiz ritim araçlarını kullanarak ritim kalıplarını hissettirerek tekrarlayacak şekilde öğretmek olarak ifade edilmektedir (Öztürk, 2004). Her insanda doğal olarak var olan ritim duygusu, müzik dersinin de temel öğelerindedir. Müzik dersinin içeriğinin ritme uygun olarak planlanmasının yalnızca derse karşı ilgi, tutum gibi duyuşsal özellikleri desteklemekle kalmayacağı, ayrıca müziksel alt yapıyı da önemli ölçüde geliştireceği düşünülmektedir. Ritim çalışmaları çocuğun ritim duygusu, duyma yeteneği, dikkati, büyük kas ve küçük kasları ile birlikte psikomotor gelişimlerini desteklemekle birlikte eşlik etme, birlikte çalma, söyleme, hareket etme becerisi ve disiplinini kazandırır (Öztürk, 2004). Bununla birlikte DüNDAR (2003) da çocuğun müzikal öğrenme sürecini hızlandıran ritim ile dersten daha fazla zevk alacağını ifade ederek derslerden zevk alan çocuğun derse karşı güdülenmesinin ve dersi öğrenmesinin de daha kolay hala geleceğine vurgulamaktadır. Bu bağlamda müziğin önemli öğelerinden biri olan ritim becerisinin öğrencilerin müziksel gelişimlerine önemli etkilerinin olacağı, ders başarılarını ve öğrencilerin müzik derslerine yönelik algılarını olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir. Ritim hareket ifade eden bir sözcüktür. Ritim eğitimi, müzik eğitiminin başlangıç aşamasında müziğin diğer boyutlarından daha önceliklidir. Çocuk ilk yaşlarda ezgileri tekrarlayamaz fakat müziğe ayak uydurmak adına dans etmeye ve tempo tutmaya çalışır. Ritmik cevabın en basit cevaplarından biri el çırpma'dır. Burada önemli olan el çırparken sesin çıkması değil kasların hareket etmesidir. Bedensel becerilerin geliştirilmesinde ritim büyük bir öneme sahiptir (Topaç,2008).Bu sebepten "Dinleme - Söyleme - Çalma", "Müziksel Algı ve Bilgilenme", "Müziksel Yaratıcılık" ve "Müzik Kültürü " olarak dört temel öğrenme alanı üzerine oturtulmuş, 2006 ilköğretim Müzik Dersi Öğretim Programının da temelinde ritim ögesi bulunmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulunun 12.07.2004 tarih ve 114, 115, 116, 117 ve 118 sayılı kararları ile ilköğretim okullarının 1.-5. sınıfları için hazırlanan öğretim programları, yapılandırmacı öğretim anlayışı doğrultusunda geliştirilerek; 2005–2006 öğretim yılında uygulanmaya başlanmıştır. Yapılandırmacı yaklaşımın ülkemizde uygulanmaya koyulmasıyla öğretmen kılavuzları önem kazanmıştır(Turan ve Karabacak, 2008). Bu bağlamda öğretmen kılavuz kitapları öğretim programlarında yer alan hedef ve açıklamalar doğrultusunda ders kitaplarının daha etkin bir şekilde kullanımını sağlayan, çeşitli araştırma ve örneklerle yer verilen, ünitelerle ilgili okuma kaynakları ve internet adreslerini kapsayan öğretmenlerin yararlanması için hazırlanan basılı eserlerdir(MEB, 2004). MEB(2004)'te öğretmen kılavuz kitaplarının öğretim sürecinin düzenlenmesinde öğretmene rehber olacağını belirtmiştir. Öğretmen kılavuz kitabı öğretmenin konuları nasıl sunacağına, öğrencilerde bilgi, beceri ve fikirlerin birbiriyle ilişkisinin nasıl kurulacağına ve öğrencilerin öğrenme süreçlerinin hangi aktivitelerle değerlendirileceğine ilişkin öğretmene yardım etmektedir(Köseoğlu, 2003). Öğretmen kılavuz kitaplarının öğrenme etkinliklerinin uygulanmasında, değerlendirilmesinde ve geliştirilmesinde büyük önemi vardır. Kılavuz kitaplar öncelikle yapılandırıcı yaklaşım tanıtmakta ve ardından kılavuzlarda öğretmenlerin kuramın uygulanma sürecinde dersin hangi aşamalarında neler yapması gerektiği anlatılmaktadır. Ayrıca yapılandırmacı yaklaşımın öğrenci merkezli bir öğretimi benimsemesinden dolayı öğrenci etkinliklerinin nasıl yapılacağı konusunda öğretmenlerin bilgilendirilmesi gerekir. Öğretmen kılavuz kitaplarında bu etkinliklerin nasıl yapılacağını, bunların sırasını, hangi öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanabileceklerini ve öğrencilerin hangi yöntemle değerlendirebileceklerine ilişkin bilgiler bulunur. Bu yönüyle kılavuz kitapları öğretmenlerin dersi planlamasına yardım ederken, sınıf içindeki disiplin problemlerinin önlenmesinde de etkili olmaktadır. Çünkü öğretmen kimin, neyi, ne zaman yapacağını kılavuz kitap yoluyla belirlediği için boşluklar doğmaz. Aynı zamanda MEB tarafından 2004 yılında öğretim programlarının değiştirilmesine

yönelik çalışmalarda öğretmen kılavuz kitaplarının öğretmenlerin eksik kalan bilgi ve becerilerini geliştirmek yeni öğretim yöntem ve tekniklerinden onları haberdar etmek, daha yönlendirici bir konuma getirecek ve işini kolaylaştıracak şekilde hazırlanması gerektiğine vurgu yapılmıştır(Turan ve Karabacak, 2008).

Tüm bu unsurlar göz önünde bulundurulduğunda 1-4. Sınıf müzik dersi öğretmen kılavuz kitabında bulunan etkinlikler ve etkinliklerde hangi oranda ritim çalışmalarına yer verildiğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ve olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizi kapsar(Yıldırım ve Şimşek, 2008). Dokümanlar, nitel araştırmalarda etkili bir şekilde kullanılması gereken bilgi kaynaklarıdır. Bu tür araştırmalarda araştırmacı, ihtiyacı olan veriyi, gözlem veya görüşme yapmaya gerek kalmadan elde edebilir(Yıldırım ve Şimşek, 2008).Çalışmada doküman incelemesi yoluyla elde edilen yazılı biçimdeki veriler belirli süreçlerden geçerek sayısal ifadelere dönüştürülmüştür. Nitel verilerin sayısallaştırılması verilerin analizi sonucu ortaya çıkan tema ve kategoriler arasında karşılaştırma yapabilmemize olanak vermektedir(Yıldırım ve Şimşek, 2008). Nitel veri temel olarak iki yöntemle sayısallaştırılabilir; basit yüzde hesapları ve sözcük sıklık hesapları(Yıldırım ve Şimşek, 2008). Yapılan çalışmada elde edilen veriler basit yüzde hesapları yapılarak sayısallaştırılmıştır. Çalışmada müzik dersi öğretmen kılavuz kitabında yer alan etkinlikler geçerlilik ve güvenilirliği test etmek amacı ile 15 gün arayla 2 kere incelenmiştir. Nitel çalışmalarda güvenilirlik verilerinden elde edilen örneklerin farklı gözlemciler veya aynı gözlemci tarafından farklı zamanlarda hangi ölçüde aynı kategori içine yerleştirildiği ile ilgilidir (Güler, Halıcıoğlu ve Taşgın, 2015).

BULGULAR

Araştırmada 1-4. sınıf müzik ders kitabındaki konularda ritim etkinliklerine hangi oranda yer verildiğinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu amaçla müzik ders kitaplarındaki konuların etkinlikleri incelenmiştir. İlgili veriler Tablo 1, Tablo 2, Tablo 3 ve Tablo 4'te sunulmaktadır.

Tablo1: Sınıf Müzik Konularına Göre Ritim Etkinliklerinin Dağılımı

	Var	Yok
İstiklal Marşı'mıza Saygı		
Çevremizdeki Sesler		
Gürültü Ve Düzenli Sesleri Tanıyalım		
Sesimizi Doğru Kullanalım		
Ritim Çalgısı Yapalım, Bir Öykü Canlandıralım		
Çabuk-Yavaş		
Müzikle Hareket Edelim		
Ortama Uygun Müzik Yapma Ve Dinleme Kurallarını Öğrenelim		
Belirli Gün Ve Haftalarımız		
Atatürk Ve Müzik		

Tablo 1 de görüldüğü üzere 1. Sınıf müzik kitabında toplam 10 konu bulunmaktadır. Bu konulardan 2 tanesinde ritim etkinliklerine yer verilirken kalan 8 konuda ritimle ilgili etkinliğe yer verilmemiştir. Bu bağlamda konuların %20'sinde ritim etkinliklerine yer verilmiştir. 1. sınıf müzik kitabında bütün konularla ilgili toplam 47 etkinliğe yer verilmiştir. Bu etkinliklerden 8 ritimle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda etkinliklerin %17,02'sinde ritimsel etkinlikler kullanılmıştır. Ritim etkinliklerinin bulunduğu 2 konu ve etkinlikleri aşağıda incelenmiştir. Ritim çalgısı yapalım konusunda; 2.etkinlikte bir tekerleme verilmiştir. Tekerlemenin seslendirilmesi ve seslendirilirken bedenin kullanılarak tekerlemeye eşlik edilmesi istenmiştir. 4. Etkinlikte bazı ritim çalgıları ve bunların yapılması istenmiştir. Müzikle hareket edelim konusunda; 1. Etkinlikte Bal Arısı adlı tekerleme verilmiş öğrencilerin hep birlikte tekerlemeyi

söylemeleri ve uygun hareketler yapmaları istenmiştir. 2. Etkinlikte Sar Makara adlı tekerleme verilmiş ve öğrencilerin birlikte tekerlemeyi söylemeleri ve uygun hareketler yapmaları istenmiştir. 3. Etkinlikte Top Oyunu adlı şarkı verilmiş ve oyunun şarkıya uygun olarak oynanıp söylenmesi istenmiştir. 4. Etkinlikte Ellerim, Parmaklarım şarkısı sözlerine uygun hareketlerle söylenir. 5. Etkinlikte Kardan Adam şarkısı sözlerine uygun hareketlerle söylenir.

1.Sınıf müzik dersi öğretmen kılavuz kitabındaki ritimsel etkinlikler incelendiğinde etkinliklerin hepsinde söyleme ve beden perküsyonuna yer verildiği görülmüştür.

Tablo 2: Sınıf Müzik Konularına Göre Ritim Etkinliklerinin Dağılımı

	Var	Yok
İstiklal Marşı'mıza Saygı		
Uzun Hece-Kısa Hece		
İnce Ses-Kalın Ses		
Doğadaki Gürlük Özellikleri Ve Ritim		
Müzikleri Uygun Hız Ve Gürlükte Seslendirme		
Şarkılı Oyunlarımız		
Çalgıları Tanıyalım		
Farklı Müzikler De Var		
Belirli Gün Ve Haftalarımız		
Atatürk Ve Müzik		

Tablo 2 de görüldüğü üzere 2. Sınıf müzik kitabında toplam 10 konu bulunmaktadır. Bu konulardan 2 tanesinde ritim etkinliklerine yer verilirken kalan 8 konuda ritimle ilgili etkinliğe yer verilmemiştir. Bu bağlamda konuların %20'sinde ritim etkinliklerine yer verilmiştir. 2. sınıf müzik kitabında bütün konularla ilgili toplam 39 etkinliğe yer verilmiştir. Bu etkinliklerden 6 ritimle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda etkinliklerin %15,38'ünde ritimsel etkinlikler kullanılmıştır. Ritim etkinliklerinin bulunduğu 2 konu ve etkinlikleri aşağıda incelenmiştir. Doğadaki gürlük özellikleri ve ritim konusunda; 1. Etkinlikte farklı renk ve dizine verilmiş üçgenlerden rengi kırmızı olanlarda el çırpma, mavilerde elleri göğse vurma, yeşilde elleri dize vurma, mor da parmak şıklatmaları istenmiş ve bu uygulamanın ritmik bir ses elde edene kadar tekrarlamaları istenmiştir. 2. Etkinlikte fotoğraflar verilmiş fotoğrafların incelenmesi istenmiştir. Bu fotoğraflara göre Eski saat öyküsünün yönergelere göre canlandırılması istenmiştir. 3. Etkinlikte ritim çalgılarına ilişkin açıklamalar verilmiş ve bunlardan birinin sınıfta yapılması istenmiştir. 5. Etkinlikte öykü verilmiştir. Verilen öyküyü okuyup öyküde geçen olayların yerleri geldikçe ritim aletleri ve farklı sesler üretebilecek araçlarla canlandırılması istenmiştir. Şarkılı oyunlarımız konusunda; 1. Etkinlikte Deniz Topu şarkısının sözleri ve ezgisine uygun hareketler yapılarak hep birlikte seslendirmeleri istenmiştir. 2. Etkinlikte Halay şarkısı sözleri ve ezgisine uygun hareketler yapılarak birlikte seslendirmeleri istenmiştir.

2.Sınıf dersi öğretmen kılavuz kitabındaki ritimsel etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerde seslendirme ve vücut perküsyonu yer verildiği bununla birlikte drama ve ritim aletleri kullanmanın da etkinliklerde kullanılmaya başlandığı görülmüştür.

Tablo 3: Sınıf Müzik Konularına Göre Ritim Etkinliklerinin Dağılımı

	Var	Yok
İstiklal Marşı'mız		
Birlikte Müzik Yaparken		
Ritim Çalgısı İle Kısa Ve Uzun Sesler		
Sesin Yüksekliği		
Ezgi Denemeleri Yapalım		
Farklı Ritmik Yapıdaki Ezgilerimiz		
Bildiğimiz Çalgılar		
Halk Oyunlarımız		

Müzik, Söz Ve Hareket		
Müzik Ve Dans		
Farklı Türler, Farklı Müzikler		
Belirli Gün Ve Haftalarımız		
Atatürk Ve Müzik		

Tablo 3 de görüldüğü üzere 3. Sınıf müzik kitabında toplam 13 konu bulunmaktadır. Bu konulardan 4 ritim etkinliklerine yer verilirken kalan 9 konuda ritimle ilgili etkinliğe yer verilmemiştir. Bu bağlamda konuların %30,76'sında ritim etkinliklerine yer verilmiştir. 3. sınıf müzik kitabında bütün konularla ilgili toplam 38 etkinliğe yer verilmiştir. Bu etkinliklerden 5'i ritimle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda etkinliklerin %13,15'inde ritimsel etkinlikler kullanılmıştır. Ritim etkinliklerinin bulunduğu 4 konu ve etkinlikleri aşağıda incelenmiştir.

Birlikte müzik yaparken konusunda; 1. Etkinlikte Bu Vatan adlı şarkı verilmiş ve şarkının önce ezgisiz biçimde sonrasında elimizle vuruş yaparak söylenmesi istenmiştir.

Ezgi denemeleri yapalım konusunda; 1. Etkinlikte ad ve soyadın yazılması ve ritmik bir şekilde vuruşların yapılması istenmiştir. Ad ve soyadı ile bir ezgi oluşturulması ve arkadaşlarıyla paylaşmaları istenmiştir. Farklı ritmik yapıdaki ezgiler konusunda; 1. Etkinlikte Ninni şarkısı verilmiş ve şarkının ritme ve sözlerine uygun hareketlerle eşlik etmesi istenmiştir. 2. Etkinlikte Üç elma türküsünün sözlerine ve ritme dikkat ederek dinlenmesi ve türküye uygun ritim ve hareketlerle eşlik edilmesi istenmiştir. Halk oyunlarımız konusunda; 3. Etkinlikte Atabarı adlı türkü verilmiş ve türkünün ritmine ezgisine uygun hareket ederek türkünün seslendirilmesi istenmiştir.

3.Sınıf dersi öğretmen kılavuz kitabındaki ritimsel etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerde en çok beden perküsyonuna yer verildiği görülmüştür.

Tablo 4: Sınıf Müzik Konularına Göre Ritim Etkinliklerinin Dağılımı

	Var	Yok
İstiklal Marşı'mızı Doğru Söyleyelim		
Sesleri Grafikle Gösterelim		
Temel Müzik Yazı Ve Ögelerini Öğrenelim		
Sesler Ve Temel Özellikleri		
Ritim Ve Ezgi Oluşturalım		
Farklı Ritmik Yapılar		
Dans Edelim		
Müziklerde Hız Değişiklikleri		
Müzikte Gürlük Değişiklikleri		
Belirli Gün Ve Haftalarımız		
Farklı Müzik Türleri		
Atatürk Ve Müzik		

Tablo 4 de görüldüğü üzere 4. Sınıf müzik kitabında toplam 12 konu bulunmaktadır. Bu konulardan 2 ritim etkinliklerine yer verilirken kalan 10 konuda ritimle ilgili etkinliğe yer verilmemiştir. Bu bağlamda konuların %16,66'sında ritim etkinliklerine yer verilmiştir. 4. sınıf müzik kitabında bütün konularla ilgili toplam 65 etkinliğe yer verilmiştir. Bu etkinliklerden 5'i ritimle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda etkinliklerin %7,69'unda ritimsel etkinlikler kullanılmıştır. Ritim etkinliklerinin bulunduğu 2 konu ve etkinlikleri aşağıda incelenmiştir. Ritim ve ezgi oluşturulması konusunda; 1. Etkinlikte verilen ezginin ilk önce bonasını (ritimsel okuma) daha sonra solfejini yapmaları istenmiştir. Solfej okurken ezgi oluşturmak için ritim kalıplarını alkış yapmaları, sus işaretlerinde parmak şıklatmaları istenmiştir. 3. Etkinlikte Üç nota şarkısına uygun ritim kalıbı oluşturulması istenmiştir. Daha sonra şarkının oluşturulan ritim kalıbıyla çalılıp söylenmesi istenmiştir. 4. Etkinlikte Bahar adlı şarkı verilmiş ve şarkıya uygun ritim kalıbı oluşturulması istenmiştir. Farklı ritmik yapılar konusunda; 4. Etkinlikte 5/8'lik ölçü ritimli Evlerinin

önlere sarı karınca türkü vuruşlarına dikkat edilerek seslendirilmesi istenmiştir. 5. Etkinlikte 5/8'lik Yurdumda şarkısı vuruşlarına dikkat edilerek seslendirilmesi istenmiştir.

4. Sınıf dersi öğretmen kılavuz kitabındaki ritimsel etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerde daha teorik bilgilerin verildiği, vuruşların ve ritim kalıplarının önem kazandığı görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada ilkokulların 1,2,3 ve 4. sınıfları müfredat programlarında yer alan müzik ders kitaplarındaki ritim boyutu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

1. sınıf müzik ders kitabında 10 konuda toplam 47 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerden %17,07'si ritimle ilişkilendirilmiştir. 2. sınıf müzik ders kitabında 10 konuda toplam 39 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerden %15,38'i ritimle ilişkilendirilmiştir. 3. sınıf müzik ders kitabında 13 konuda toplam 38 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerden %13,15'i ritimle ilişkilendirilmiştir. 4. sınıf müzik ders kitabında 12 konuda toplam 65 etkinliğe yer verilmiş ve bu etkinliklerden %7,69'u ritimle ilişkilendirilmiştir. Bu bağlamda bütün sınıf düzeylerinde konu sayılarının aynı olmadığı ve etkinlik sayılarının konu sayılarına göre değişiklik göstermediği görülmüştür. 1. sınıf ve 2. sınıf ders kitaplarındaki konular aynı olmasına rağmen etkinlik sayısında azalma görülmüştür. Ayrıca sınıf düzeyi arttıkça ritimsel etkinliklerin oranında da azalma görülmüştür. 4. sınıf düzeyinde etkinlik sayısında hızlı bir artış olmuş ancak ritim etkinliklerinin de bir artış gözlenmemiştir. Çalışmada ritimsel etkinliklerde seslendirme ve vücut perküsyonuna daha fazla yer verildiği görülmüştür. Araştırma bulgularından 1-4. sınıf müzik ders kitaplarındaki etkinlikler incelendiğinde, etkinliklerde yeteri oranda ritim çalışmalarına yer verilmediği söylenebilir.

Ritim çalışmalarının çocukların bedensel ve ruhsal gelişimleri üzerinde önemli etkiye sahip olduğu düşünüldüğünde, araştırmada ilkokul müzik ders kitaplarında ritim çalışmalarına gereken önemin verilmediği görülmektedir. Bu bağlamda çocukların gelişimlerini desteklemek, müzik derslerini belirli kalıplardan çıkarmak ve müzik dersine yönelik algıların değişmesi için müzik ders kitaplarında daha çok etkinliğe yer verilmeli ve etkinlikler ritim uygulamalarıyla bütünleştirilmelidir.

Not: Bu çalışma 26-27 Ekim 2017 tarihlerinde Antalya'da düzenlenen 6'ncı Eğitim ve Öğretim Çalışmaları Dünya Kongresi'nde bildiri olarak da değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

Akkaş, S. (1993). *Okul Öncesi Eğitimde Müzik*. Ankara: Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi.

Çevik, D. B. (2011). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimi Özyeterlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 1*, 145-168.

Çilden, Ş. (2001). Müzik, Çocuk Gelişimi Ve Öğrenme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-8. Ankara.

Dinçer, İ. (1992). *Çocuk Gelişimi İle İlgilenenler İçin Müzik El Kitabı*. İstanbul: Ya-Pa.

Dündar, M. (2003). Anaokulu Ve İlköğretimin Birinci Sınıfında Ritim Eğitimi. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 171-180.

Güler, A., Halicioğlu, M. B., & Taşğın, S. (2015). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma*. Ankara: Seçkin.

Kılıç, I. (2011). *Okul Öncesi Müzik Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Küçüköncü, Y. (2000). Sınıf Öğretmenliğinde Müzik Eğitimi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7), 8-12.

Meb Müzik Dersi Öğretmen Kılavuz Kitabı.2016-2017.

Mertoğlu, E. (2003). Müzik Ve Ritim Eğitimi. Erken Çocuklukta Gelişim Ve Eğitimde Yeni Yaklaşımlar (Editör: Müzeyyen Sevinç). Morpa Kültür Yayınları, S.282-289, İstanbul.

Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı.2017.

Milli Eğitim Bakanlığı Müzik Dersi Öğrenci Çalışma Kitabı.2016-2017.

Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi, (Mart,2004). Milli Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. Ankara: MEB Yayınevi, 267.

Nart, S. (Ekim,2014). Sınıf Öğretmenliği. *9. Balkan Eğitim Ve Bilim Kongresi*, (S. 1-7). Edirne.

Oğuz, V., & Köksal Akyol, A. (2006). Çocuk Eğitiminde Montessori Yaklaşımı. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 15, Sayı 1 , 243-26.

Öztürk, F. G. (1996). Okul Öncesi Dönemde Müzik Eğitiminin Önemi Ve Öğretmen Sorunu. *Flarmoni Sanat Dergisi* (139), 5-8.

Sökezoğlu, D. (2010). Ritm Hareket Oyun Ve Şarkı Öğretimi Temelli Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişim Üzerine Etkisi. *Afyonkarahisar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi / Cilt: Xii, Sayı: 2* , 163-181.

Sözer, V. (1986). *Müzik Ve Müzisyenler Ansiklopedisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Şendurur, Y., & Akgül Barış, D. (2002). Müzik Eğitimi Ve Çocuklarda Bilişsel Başarı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 22, Sayı 1* , 165-174.

Topaç, N. (2008). *Okulöncesi Öğretmenlerinin Ve Okulöncesi Dönem Çocuklarının Ebeveynlerinin Müzik Eğitimi Hakkındaki Düşüncelerinin İncelenmesi*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı.

Tufan, S., & Sökezoğlu, D. (2009). Oyun, Hareket, Dans Ve Ritim Yoluyla Müzik Eğitiminin 7-11 Yaş Grubu Çocuk Yuvası Öğrencilerinin Sosyal Gelişimleri Üzerine Etkisi. *8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, (S. 1-10). Samsun.

Turan, İ., & Karabacak, N. (2008). Sosyal bilgiler öğretmen kılavuz kitaplarının öğretimdeki yansımaları. *Milli Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 177, 138–151.

Türk Eğitim Derneği. (1990). Ortaöğretim Kurumlarında Müzik Öğretimi Ve Sorunları. Ankara.

Uçan, A. (1989). Ülkemizde Müzik Öğretimine Genel Bakış (Bildiri I)., (S. 3-8). Ankara.

Uçan A., İnsan Ve Müzik, İnsan Ve Sanat Eğitimi, Müzik Ansiklopedisi Yayınları, 1996
Ankara.

Ürfioğlu, A. (1986). Okul Öncesi Eğitimde Müzik Ve Oyun Etkinlikleri. Ya-Pa 4. Okulöncesi Eğitimi Ve Yaygınlaştırılması Semineri. Ya-Pa Yayınları, S.170-173,Ankara.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2010). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin.